

Anmälan mot Kalmar tingsrätt om utformningen av ett föreläggande att betala s.k. tilläggsavgift i ett mål som hade överlämnats till tingsrätten från Kronofogdemyndigheten

Beslutet i korthet: Sedan den 1 juli 2014 gäller att den part som har inlett ett mål vid Kronofogdemyndigheten ska betala en tilläggsavgift när målet överlämnas till tingsrätten. Anmälaren betalade in en sådan avgift till Kalmar tingsrätt trots att han redan hade fått betalt för sin fordran av svaranden och därmed inte längre hade ett intresse av att tingsrätten skulle pröva målet. I JO:s beslut konstateras att det föreläggande som tingsrätten skickade ut till anmälaren inte var tydligt utformat, varför han inte förstod dess innebörd eller konsekvensen av inbetalningen. Eftersom tingsrätten hade använt en mall som Domstolsverket tillhandahöll får tingsrätten emellertid ingen kritik.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Kalmar tingsrätt med anledning av handläggningen av ett tvistemål som efter ansökan om återvinning hade överlämnats till tingsrätten från Kronofogdemyndigheten. AA uppgav bl.a. att han inte förstod vad målet handlade om eller vad begreppet återvinning betydde.

Utredning

JO begärde in och granskade handlingar i tingsrättens mål FT 3120-14. Av handlingarna framgick bl.a. följande:

Målet inleddes genom att AA ansökte om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten. Sedan Kronofogdemyndigheten hade meddelat utslag ansökte svaranden om återvinning och anförde att han hade betalat skulden. Till ansökan om återvinning bifogade svaranden ett kontoutdrag som visade betalningen. Kronofogdemyndigheten lämnade över målet till tingsrätten. I ett föreläggande till AA informerade tingsrätten honom om att svaranden hade ansökt om återvinning och att Kronofogdemyndigheten därför hade överlämnat målet till tingsrätten där handläggningen skulle fortsätta. I föreläggandet uppgavs att AA behövde komplettera sin talan med en tilläggsavgift om 600 kronor. Vidare uppgavs bl.a. följande: "Observera att om Ni inte betalar

tilläggsavgiften kan tingsrätten avvisa Er talan och undanröja Kronofogdens utslag. En avvisning innebär att målet inte kommer att prövas i sak. Ett undanröjande av utslaget innebär att kravet inte längre är fastställt och verkställbart.” AA betalade ansökningsavgiften. Målet avslutades sedermera genom ett beslut enligt vilket tingsrätten undanröjde Kronofogdemyndighetens utslag och avskrev målet från fortsatt handläggning. AA:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader om 600 kronor respektive återbetalning av detta belopp lämnades samtidigt utan bifall.

JO remitterade ärendet till tingsrätten som uppmanades att yttra sig över följande konstaterande och frågeställning: Om AA inte hade betalat tilläggsavgiften skulle tingsrätten ha avvisat hans talan. Borde tingsrätten närmare ha förklarat innebörden och konsekvenserna av detta för honom med beaktande av att han såvitt framgick redan hade fått betalt för sin fordran?

Tingsrätten (lagmannen BB) lämnade in ett remissvar med följande innehåll:

I målet ifråga använde tingsrätten för föreläggandet att betala in tilläggsavgift den normalmall som finns i VERA och som tillhandahålls av Domstolsverket. Föreläggandet görs av registrator varför någon juridisk prövning inte sker innan föreläggandet går ut. Det finns alltså för närvarande ingen prövning av om det finns ett påstående om att betalning skett som grund för ansökan om återvinning.

Konstruktionen med tilläggsavgift tillkom genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014. Konstruktionen att det är käranden som ska betala avgift när svaranden företar en rättegångshandling kan vara förrädisk för den som inte till fullo förstår innebörden av den exekutionstitel som utfärdats.

Enligt 61 a § andra stycket lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning ska tingsrätten avvisa ett mål där Kronofogdemyndigheten har meddelat utslag om tilläggsavgiften inte betalas och samtidigt ska tingsrätten undanröja Kronofogdemyndighetens utslag. Det är en upplysning om detta som framgår av föreläggandemallen och som användes av tingsrätten i det aktuella målet.

Om käranden i detta fall hade låtit bli att betala tilläggsavgiften skulle tingsrätten alltså ha undanröjt utslaget. Den fråga som väcks i remissen till tingsrätten är om tingsrätten borde ha förklarat närmare för käranden innebörden och konsekvenserna av undanröjandet av utslaget med beaktande av att han såvitt framgick redan hade fått betalt för sin fordran.

En första kommentar till frågan är att sambandet mellan ett påstående om betalning och faktisk betalning i samband med bestridande eller ansökan om återvinning är mycket otillförlitligt. I detta fall kanske sannolikheten dock var högre än normalt att betalning skett eftersom ett kvitto var fogat till ansökan om återvinning. Det är dock så osäkert att koppla ett tillägg till föreläggandet om tilläggsavgift till ett påstående om betalning att jag skulle vilja avråda från en sådan koppling.

Jag har frågat mina kollegor på de mellanstora domstolarna – dit Kalmar tingsrätt hör – om någon har övervägt ett sådant tillägg som efterfrågas i remisskrivelsen men ingen har övervägt ett sådant tillägg. Vi har dock övervägt frågan i kretsen av domarna på tingsrätten och funnit att det finns skäl att tillfoga en upplysning om innebörden av att ett utslag undanröjs.

Kalmar tingsrätt kommer således att nu tillfoga följande i det föreläggande om tilläggsavgift som sänds ut i fall av återvinning efter utslag:

”För det fall Ni har fått full betalning för Er fordran, inklusive full ersättning för ränta och kostnader, bör Ni inte betala in tilläggsavgiften. Om fullgörelse skett enligt Er talan kvarstår inget för rätten att pröva och målet avskrivs. Detta medför att Ni inte kan få ersättning av svaranden för tilläggsavgiften.”

AA bereddes tillfälle att yttra sig över tingsrättens remissvar.

Bedömning

Sedan den 1 juli 2014 gäller att den part som har inlett ett mål vid Kronofogdemyndigheten ska betala en tilläggsavgift när målet överlämnas till tingsrätten (2 § förordningen [1987:452] om avgifter vid de allmänna domstolarna). Om tilläggsavgiften inte betalas ska målet avvisas (61 a § första stycket lagen [1990:746] om betalningsföreläggande och handräckning, BfL, samt 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken, RB). Om målet avvisas på grund av att tilläggsavgiften inte betalats ska tingsrätten samtidigt undanröja Kronofogdemyndighetens utslag (61 a § andra stycket BfL).

Av utredningen framgår att tingsrätten, när målet hade överlämnats dit från Kronofogdemyndigheten, skickade ett föreläggande med följande innehåll till AA:

Svaranden har ansökt om återvinning av Kronofogdens utslag med nr 22-146063-14. Kronofogden har därför överlämnat målet till tingsrätten, där handläggningen nu fortsätter. Ni behöver komplettera med:

- tilläggsavgift 600 kr. Beloppet kan lämpligen betalas in på tingsrättens PlusGirokonto 814044-4. Ange Ert fullständiga namn och tingsrättens målnummer FT 3120-14 vid betalning. Observera att om Ni inte betalar tilläggsavgiften kan tingsrätten avvisa Er talan och undanröja Kronofogdens utslag. En avvisning innebär att målet inte kommer att prövas i sak. Ett undanröjande av utslaget innebär att kravet inte längre är fastställt och verkställbart.

Kronofogdemyndigheten hade i sitt utslag förpliktat svaranden att betala sammanlagt 741 kronor till AA. AA hade fått betalt den 26 augusti 2014, alltså innan Kronofogdemyndigheten meddelade sitt utslag. När tingsrätten fick handlingarna från Kronofogdemyndigheten i september hade alltså AA inget intresse av att utslaget skulle bestå. Att betala 600 kronor i tilläggsavgift, som tingsrätten hade förelagt honom att göra, skulle alltså vara helt bortkastade pengar för honom.

Men AA följde tingsrättens föreläggande och betalade 600 kronor i tilläggsavgift. Av hans anmälan till JO och de handlingar som han skickade till tingsrätten efter det att han hade tagit emot föreläggandet och betalat tilläggsavgiften framgår att han inte förstod innebörden av tingsrättens föreläggande eller konsekvenserna av att han betalade tilläggsavgiften.

Skriftlig information som kommer från domstolarna måste vara tydlig och lättfattlig. Detta är av stor betydelse för medborgarnas förtroende för domstolarna. Att förelägganden utformas på ett enkelt och begripligt sätt är vidare en förutsättning för att domstolen ska kunna klarlägga i vad mån det föreligger oenighet mellan parterna samt avhjälpa otydligheter eller

ofullständigheter i parternas framställningar (jfr 42 kap. 8 § andra stycket RB). Enligt min mening var föreläggandet som skickades till AA inte formulerat på ett tydligt sätt. När domstolen inte på ett lättbegripligt sätt förklarar innebörden av att ett utslag undanröjs finns risk för att käranden – som i det aktuella fallet – betalar tilläggsavgiften trots att han eller hon saknar intresse av att tingsrätten prövar målet.

Tingsrätten har i remissvaret förklarat att den använde en mall som tillhandahålls av Domstolsverkets verksamhetsstöd. Jag finner därför inte anledning att kritisera tingsrätten för utformningen av föreläggandet. I remissvaret har tingsrätten uppgett att den i fortsättningen kommer att göra ett tillägg till förelägganden om tilläggsavgift som sänds ut när mål har överlämnats från Kronofogdemyndigheten efter ett utslag. Jag ser mycket positivt på detta.

Eftersom mitt beslut berör en av de mallar som tillhandahålls av Domstolsverket skickas beslutet till Domstolsverket för kännedom.

Ärendet avslutas.